No. 2988 Woensdag 28 Sept. 1938 55ste Jaargang

# AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt elke Woensdag en Zaterdag
Abonnementsprijs voor het gebiedsdeel
fl. 2.— per kwartaal bij vooruitbetaling.

Redactie: St. Elisabeth's Gasthuis Tel. 292
Administratie: St. Thomas-college Tel. 550
Uitgever: W. J. A. Donders.
Drukkerij van het Vicariaat.

Voor het Buitenland fl. 10.— per jaar
Afzonderlijke nummers fl. 0,10

## Communicandum.

Het is U allen bekend, dat de politieke toestand in Europa zeer gespannen is, en dat het gevaar voor oorlog steeds meer dreigend wordt. Geheel Europa dreigt in een nieuwen oorlog te worden meegesleept.

Nog leeft in de herinnering van ons allen de vreeselijke ellende, op elk gebied, die de groote oorlog over de wereld gebracht heeft, een ellende zoo groot, dat de wereld deze nog steeds niet te boven is.

Een nieuwe oorlog zal deze ellende nog grooter maken. De ellende zal niet te overzien zijn. Alle menschelijke middelen zijn reeds aangewend, om het gevaar te bezweren en af te wenden. Waar menschelijke middelen falen, kunnen wij niet anders doen dan onze toevlucht nemen tot het gebed.

Zijne Heiligheid de Paus is ons daarin voorgegaan.

Handelend in den geest van Zijne Heiligheid de Paus, wiens vaderhart zoozeer begaan is met het lot der volken, bepalen wij, dat gedurende geheel de Octobermaand, in alle kerken en publieke kapellen van ons Vicariaat, dagelijks het Rozenhoedje zal gebeden worden, met uitstelling van het H. Sacrament, om Maria, de Koningin van den H. Rozenkrans, die tevens de Koningin van den vrede is, met alle vurigheid van ons Chrstenhart te smeeken, om den vrede onder de volken te bewaren en te bestendigen.

Dringend verzoeken wij onze dierbare Geloovigen, niet alleen om dagelijks deze Oefeningen van den H. Rozenkrans bij te wonen, maar ook om zooveel mogelijk de H. Mis bij te wonen en de H. Communie te ontvangen, opdat door ons gezamenlijk gebed en offer de vrede onder de volken moge bewaard blijven.

Curaçao, 25 September 1938.

† P. I. Verriet.

Apostolisch Vicaris van Curaçao.

## De Kerkelijke Toestand in Duitsland

II.

**Beminde diocesanen! Dat de strijd echter niet alleen tegen de Kerk, maar tegen het Christendom als zodanig gaat, hebben wederom ondubbelzinnige verklaringen bewezen. Dit blijkt reeds uit de verwerping van het Oude Testament. Daarbij heeft men het Christendom een vergrijsd verlaat overblijfsel van een verouderde periode en absoluut waardeloos en machteloos voor de tegenwoordige tijd genoemd.**

Afgezien daarvan, werd door de theorie van ras en bloed beweerd, dat de persoonlijkheid en het leven van Jesus Christus in tegenspraak zijn met de aard van den Duitsen mens, zoals ook de voornaamste leerpunten van het door Hem verkondigde geloof, in het bijzonder het dogma van de erfzonde en de verlossing, van loon en straf na de dood, voor-Aziatisch bijgeloof zouden zijn, dat men aan de Germaanse stammen heeft opgedrongen, toen men ze op achterbakse wijze overviel.

Ook de zedelijke Christelijke beginselen en voorschriften worden voor ouderweds en krachteloos uitgemaakt.

Door zulke opvattingen gedreven, gingen in sommige streken vooral jeugdige personen er toe over, de kruisbeelden, onverschillig of zij hoge kunstwaarde bezaten of niet, als kentekenen van de christelijke godsdienst uit het openbare leven te verwijderen of zelfs tot bitter leedwezen van het Christelijke volk, te vernietigen. Wisten deze schenders dan niet, dat zij hun eigen Christelijke voorvaderen daarmee smaad aandeden en met schandelijke ondank de vele honderdduizenden beloonden, die in overtuigd geloof aan het kruis voor ons volk en vaderland streden en het ijzeren kruis op de dappere borst dragen of onder de talloze kleine kruisen van onze heldenkerkhoven sluimeren?

In bepaalde kringen van onze tegenstanders zou men zelfs — hoeveel pijn doet het ons, daarover te spreken! — de overtuigde Christusbelijders, die „God meer gehoorzamen dan de mensen" uit de volksgemeenschap willen verstoten, of als „politiek-onbetrouwbaar" willen brandmerken, met al de pijnlijke gevolgen, die daaruit voortvloeien.

**Alles tezamen een buitengewoon droevig beeld, vol tegenstellingen! Terwijl het katholieke Spanje zich in heldhaftige strijd den onoverwinbaren vijand van den bolschewistischen anti-christ toont; terwijl de Christenen en katholieken in Duitsland hun plichten als burgers en soldaten in nauwgezette trouw vervullen en de hun aangedane beledigingen en het aangedane leed aan de volksgemeenschap, steeds weer vergeven en vergeten, trachten niet weinigen in het Duitse volk het geloof aan Christus als zijnde vijandig aan het volk te ondermijnen en in doelbewuste, niets ontziende afbraak te vernietigen.**

Daartegenover leggen wij allen waarheidslievenden volkgenoten, die nog kunnen denken, de volgende vragen ter beantwoording voor:

Of men zichzelf niet logenstraft, wanneer men van de ene kant beweert, dat het Christendom in Duitse bodem helemaal niet meer verworteld is, maar door een stroom des tijds werd onderspoeld, door de bliksem van het Duits geloof vernietigd werd en tot in het diepste merg verrot is, en toch van de andere kant een ontzaglijke macht bijeentrommelt, om deze vermolmde ceder van de Libanon te vellen?

Of het verder niet tot nadenken stemmen moet, dat millioenen en millioenen, onder wie eminente denkers en exegeten, bijna vijftien eeuwen lang nooit gevoeld hebben, dat het Chrsitendom en zijn goddelijke Stichter geheel vreemd waren aan onze volksaard, maar het veeleer beschouwden als geheel overeenkomstig onze volksaard en als de laatste, gelukkige vervulling van hun diepste godsdienst verlangen naar waarheid en verlossing?

Of het niet een onwrikbaar vaststaand feit is, dat Christendom en Germanendom de Duitse hoog-cultuur van de Middeleeuwen in geestelijke gemeenschap schiepen?

Of het niet evident is, dat ook de huidige Duitse cultuur tot haar uiterste vertakking niet alleen uit „rassische", maar op de eerste plaats uit Christelijke wortels opbloeide?

Of een onbevooroordeelde blik in ons volksgeheel niet bewijst, dat het Christelijk geloof ook nu nog in vele millioenen echt Duitse zielen met onbedwingbare kracht, in stil lijden en sterk zedelijk strijden en overwinnen onverminderd voortwerkt en door de opdringerige en onrechtvaardige bestrijding nog aan Christusliefde en belijdersmoed wint?

Denkt men soms, dat de Christenen en katholieken zo kortzichtig en ouderwets zijn, dat zij, als lichtgelovige kinderen, de leerstukken van hun godsdienst, als onderhoudende bakersprookjes aanvaarden of zelfs in de ban van tovenaars en medicijnmannen liggen, evenals de primitieve volken van onbeschaafde werelddelen?

Staan ook niet erkende geleerden en bewonderenswaardig scheppende meesters der kunst, geestelijk hoogstaande en leidende mannen van het leger, de economie en de techniek en alle andere beroepen overtuigd op Christelijke bodem?

En valt het niet iederen eerlijken en objectieven onderzoeker, laat staan iedere wetenschappelijk geschoolde en gerijpte geest op, hoe lichtzinnig oppervlakkig de huidige strijd tegen Christus en het Christendom gevoerd wordt?

Zien zij in hun hartstocht misschien niet, dat de strijd om het christendom nu reeds een angstwekkende splitsing van het Duitse volkswezen tengevolge heeft gehad, die het tegendeel van volksgemeenschap betekent en allesbehalve opbouwend werkt.

Men heeft aan de godsdiensten de vernietigingsoorlog verklaard, omdat zij, naar men voorgeeft, door de splijting van de Duitse volksziel de kracht van het Duitse wezen verminderen. Gelooft men nu in ernst, dat een verscherpte tegenstelling tussen Christenen en anti-Christelijke volksgenoten minder schadelijk zal zijn voor het volk dan een eventuele strijd tussen de confessies?

**Is men werkelijk zo verdoofd en verblind, dat men denkt de Christelijke zon in het Duitse volk spoedig geheel te kunnen uitdoven door dictaten en machtsmiddelen? Dat kan echter slechts opkomen in de geest van een dwaas, die noch de geschiedenis van het Christendom noch de onverminderde lichtende kracht en warmte ervan in de tegenwoordige tijd, noch de oerdrang van den mens naar hoogste waarheid en innerlijke vrede bespeurt.**

Men kan de Christelijke waarheid, evenals Christus, die gezegd heeft: „Ik ben de weg, de waarheid en het leven" **gevangen nemen en geselen, aan de aardse machten overleveren en met de door**nen der belastering kronen, ter dood veroordelen en op een Duitse Calvarieberg kruisigen. Zij staat na een korte rust in het graf weer op en kijkt triomferend naar het haar door mensen toegedachte en verzegelde graf en naar de voor altijd gesloten graven harer vijanden.

Misschien zal er in de toekomst geen bergtop meer zijn, die de menselijke voet niet overwon. Maar één rots zal boven alle tijden en volken uitsteken, en geen vermetele zal het kruis, dat deze rots bekroont, aanraken, zonder neer te storten in de afgrond.

Men moet om de veroudering van het Christendom te bewijzen, niet alleen wijzen op gebieden, die het Christendom in sommige delen der aarde verloor, maar ook op datgene, wat deze landen met het Christendom verloren.

Men vergete daarbij ook niet, dat tegenover de betreurenswaardige afval in Duitsland ook Duitsers staan, die **tot den Verlosser terugkeerden,** en die met hun nieuwe levenskracht onvergelijkelijk meer bewijzen dan de verdorde, in het stof neergevallen bladeren en takken.

Wanneer wij, Duitse Bisschoppen, met apostolische moed in het openbaar verklaren, dat men eindelijk de strijd tegen het Christendom moet staken, dan handelen wij daarmee niet minder in het belang van het vaderland en volk, dan in het belang van ons geloof.

In ieder geval gedenken wij rotsvast de woorden van de H. Schrift: „Niemand mag een ander fundament plaatsen, dan wat gelegd is, en dat is Jesus Christus" (1 Cor. 3. 11.). Dat geldt voor ieder in het bijzonder en voor ons volk.

Daarom houden wij vast **aan Christus,** zoals Hij zelf **ons** moge vasthouden in Zijn waarheid en genad,e ons **allen**, de Bisschoppen en de priesters en het hele Duitse volk, dat groot geworden is door **Hem** en alleen groot blijven zal in Hem. Daarom „Christus gisteren, en heden en in eeuwigheid"! (Hebr. 13, 8).

En wij staan met des te meer offermoed aan Zijn zijde, omdat wij voldoening moeten geven voor een grote Duitse schuld. Want Duitse volksgenoten zijn het ook geweest, die sinds jaren en tientallen jaren de wapenen tegen Christus en het Christendom hebben gesmeed.

Wordt vervolgd.



## Het Rapport Verwey

I.

Nadat reeds enige maanden geleden het tweede deel van het rapport van Ir. R. A. Verwey in gecastigeerde editie verschenen was, is thans ook het eerste — meer algemene — deel disponibel gesteld.

Nu zou het mogelijk zijn geweest om de adviezen van Verwey te bespreken, die voorkomen in het tweede deel. Het tweede deel handelt namelijk over concrete punten van sociale wetgeving. Maar een bespreking van het tweede deel alleen heeft grote bezwaren. Ten eerste voelt men te zwaar het gemis aan volledigheid en zonder volledigheid kan men moeilijk oordelen. Maar vervolgens: c'est le ton qui fait la musique, nietwaar, en men moest veronderstellen, dat deze toon beter te beluisteren zou vallen in de 105 paginas van de ouverture dan in de 67 bladzijden van het zakelijke tweede deel.

Intussen: het eerste deel is nu verschenen en het gevaar voor een onjuist oordeel door de onvolledigheid der gegevens is daarmee van de baan. Hoewel dat niet wil zeggen, dat de inhoud van het eerste deel ons datgene heeft gebracht, wat we ervan verwacht hebben.

Wat men ook van 't rapport denkt: één ding is duidelijk, n.l. dat Ir. Verwey tijdens de korte maanden van zijn verblijf alhier heel wat te verwerken heeft gehad en het ook verwerkt heeft. Een vacantiereisje was zijn uitstapje naar de Nederlandse Antillen zeker niet; dat blijkt wel zeer duidelijk uit de degelijkheid, waarmede de Heer Verwey zijn studies heeft opgezet. In die korte periode van zijn verblijf alhier, moest Ir. Verwey zich op de hoogte stellen van de Curaçaose maatschappelijke toestanden; hij moest de Curaçaose denkwijzen leren aanvoelen en de volksaard begrijpen; vervolgens zich op de hoogte stellen van alle bestaande wetgeving over sociale onderwerpen; tenslotte met zijn Nederlandse ervaring een wetgeving opbouwen die passend zou zijn voor de Curaçaose sociale moeilijkheden. Dat is niet zo eenvoudig en wij achten het een prestatie om in zo'n korte tijd zoveel te verwerken.

### Het eerste deel.

Het eerste deel is niet alleen het grootste; is ook verreweg het beste. Het bevat vier hoofdstukken, respectievelijk handelend over de demografische, economische, hygiënische en culturele gegevens. Een apart hoofdstuk specifiek „sociale gegevens" mist men. Doch voorzover die gegevens voorhanden waren, zijn zij onder bovengenoemd kwartet verwerkt. Mogelijk zelfs heeft dhr. Verwey deze vierdeling gekozen, omdat sociale gegevens voornamelijk zouden bestaan uit deze vier factoren.

In ieder geval zijn deze gegevens zeer interessant, ook voor wie meent Curaçao te kennen. Het cijfermateriaal en de overige feitelijkheden vormen een kostbaar materiaal, ook al is een of ander punt (bijv. de immigratie van Portugezen) inmiddels enigszins veranderd. Lezing van dit deel kan dan ook ten zeerste aanbevolen worden.

Toch is dit eerste deel niet het belangrijkste voor het doel.

Het bevat slechts premissen, die (mede) leiden tot de conclusies van het tweede deel. Hoe belangwekkend dus ook, zullen we er hier niet verder op ingaan.

### Het tweede deel.

Het tweede deel bestaat uit het vijfde, zesde en zevende hoofdstuk. Het leeuwendeel beslaat het vijfde hoofdstuk over „Bestaande Sociale Wetgeving" (51 bladzijden).

6 behandelt de „Overige Sociale voorzieningen" (7 bladzijden) en 7 „Sociale wensen, doelstellingen en te treffen regeling", hetgeen blijkens zijn inhoud vooral gaat over een sociaal-economische organisatie (9 bladzijden).

Men ziet dus dat het eigenlijk gaat over de gebrekkige, bestaande sociale wetgeving, waarop de Heer Verwey de door hem voorgestelde maatregelen wil laten aansluiten.

Het eerste hoofdstuk is dan onderverdeeld in de chapiters: Armenzorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting, Veiligheid, Arbeidsduur en Winkelsluiting, Kinderarbeid-, Vrouwenarbeid-, Rechtspositie, Vreemdelingenwetgeving, Sociale Verzekering.

### Bepaling van het onderwerp.

**Een principiele uiteenzetting van wat de Heer Verwey onder sociale wetgeving verstaat ontbreekt ten enenmale.**

Ook ontbreekt volkomen een motivering van de indeling der onderwerpen, zodat de **volgorde van bovenbedoelde onderwerpen toevallig is?**

Deze onvolledigheid vormt niet alleen een theoretisch bezwaar; in de praktijk heeft zij zeer ernstige gevolgen. Bij voorbeeld rekent de Heer Verwey armenzorg tot de sociale-wetgeving. Dit is principieel onjuist. Armenzorg, de leniging van nood in bijzondere gevallen, is heel wat anders dan het wegnemen of tegengaan van maatschappelijke mistoestanden. De charitas zal altijd, in iedere maatschappijvorm, nog nodig zijn; de maatschappelijke mistoestanden zijn specifiek voor de tijd waarin we leven, het gevolg van een liberale, van God vervreemde, onevenredig op het stoffelijke gerichte geest. Dit klinkt misschien wat zwaar voor Curaçao, maar men moet niet vergeten, dat vrijwel alle reacties hier secundair werken.

De armoede is iets ongelukkigs, de sociale wantoestanden zijn iets abnormaals, de armoede is iets betreurenwaardigs, de sociale wantoestanden zijn iets onrechtvaardigs.

Nu vinden we het heel geen doodzonde, dat in een rapport over sociale wetgeving ook armenzorg is behandeld. En misschien heeft Ir. Verwey daar niet over gedacht — misschien ook wel, maar dan zijn we dubbel nieuwsgierig naar wat hij onder **sociale** wetgeving verstaat.

Door niet van te voren zich scherp voor ogen te houden, waarover men spreekt, loopt men het gevaar, arbeiders en in het algemeen economisch minder sterken in te delen bij armlastigen en ongelukkigen. Een gevaar dat ook op Curaçao **niet** denkbeeldig is gebleken en waarvoor de Amigoe nog onlangs gewaarschuwd heeft.

Aan deze waarschuwing van de Amigoe moge de volgende opmerking worden vastgeknoopt. Momenteel worden de arbeiders, ingevolge de Ongevallenwet verzekerd bij de Gouvernementsverzekering, voor ongevallen behandeld door den Gouvernementsarts, anders gezegd de armendokter. Nu zijn de moeilijkheden terzake bekend en wij willen het Gouvernement dit niet zo zwaar aanrekenen. Doch binnenkort als de ziekteregeling in werking treedt kan het Gouvernement zich niet meer op die moeilijkheden beroepen. Dán is het Gouvernement in staat, desnoods door een drastische maatregel, te voorkomen, dat verzekerden naar den Gouvernementsarts moeten en met armlastigen worden gelijkgesteld.

Het spreekt vanzelf, dat wie de sociale moeilijkheden op charitasmanier wil oplossen, hopeloos werk verricht en de oplossing nooit zal bereiken. De boer die oogsten wil, moet niet beginnen onkruid te wieden, maar met ploegen en zaaien.

Wie practisch bekend is met charitatief werk, weet trouwens wel uit ervaring, hoezeer men ervoor moet waken, dat de charitas het pauperisme in de hand zou werken.

### Logica der volgorde.

Vermoedelijk als gevolg van het eerste gemis aan een principieel uitgangspunt, is de logika van de volgorde, de doelbewustheid van de opzet, zonder meer niet bepalen.

Houdt men het doel: regeling der sociale verhoudingen, in het oog, dan kan men, om te beginnen bij het begin, het best eerst de arbeidsovereenkomst onder de loupe nemen. Dáár is immers het kernpunt, het samentreffen van de individuen in de economische maatschappij. Daaraan zou men kunnen vastknopen, wat er te zeggen valt over collectieve arbeidsovereenkomsten.

Voorts zou dan als deel van het arbeidsloon de sociale verzekering ter sprake kunnen komen en verder de arbeidsduur en eveneens de kinder- en vrouwenarbeid. De zijdelings met de verhouding werkgever — werknemer in verband staande onderwerpen, zoals de veiligheid, vreemdelingenwetgeving, winkelsluiting e.d. zouden vervolgens kunnen worden besproken. Tenslotte zou dan de bespreking komen van de regeling der maatschappelijke toestanden, die niet rechtstreeks samenhangen met de arbeids-verhoudingen in de samenleving, zoals volksgezondheid, bestrijding van drankmisbruik, volkshuisvesting, beroepsonderwijs, ontspanning en ontwikkeling, en dergelijke.

Ook dit bezwaar van de volgorde is niet alleen maar theoretisch. Bij de bespreking van de afzonderlijke punten zal dat duidelijk genoeg blijken.

Het bezwaar kán echter ook een symptoon zijn van een bepaalde opzet. Een opzet overigens, die we bij den Heer Verwey zeker afwezig weten.

Immers: wat gaan we beginnen? Wat is de bedoeling? Moeten de arbeiders, die lastig zouden kunnen worden, tevreden worden gesteld of moeten we meegaan met de „mode" van sociale gezindheid? O.K. Zet dan maar een paar regelingen in elkaar en probeer de schreeuwers te sussen of een goed figuur te slaan in de sociale parade. Dan is het ook helemaal niet nodig zich te bekommeren om **vraagstukken** of oplossingen. Neen: daar pakaan, een sociale verzekering, afgekeken van een ander land; dáár een regeling van de arbeidstijd en we zijn voorlopig klaar...... tot de indruk van het gebaar weer verzwakt is.

Is het echter de bedoeling om de moeilijkheden, die bestaan, serieus te bestrijden, dan zal het nodig zijn éérst aard en omvang van de moeilijkheden te bepalen en **doelbewust** de middelen daarvoor te beramen en te hanteren, zonder maar lukraak iets voor te slaan.

In beide gevallen kan men zich sociaal noemen, maar in het eerste geval is het niets anders dan een air, die de werkelijke gesteldheid op den duur toch niet zal kunnen verbergen.

Wie over „sociaal" spreekt, moet weten, waarover hij het heeft. Als hij tenminste iets wil bereiken.

Mr. S. W. van der Meer.

## De Toekomst van de West

**MR. DR. L. N. DECKERS VERTELT.**

**De oud-minister geeft de indrukken weer van zijn studiereis.**

Reeds gaven wij verslag van een kort onderhoud met oud-minister mr. dr. L. N. Deckers, toen deze van zijn studiereis naar West-Indië, welke hij op uitnodiging van het Genootschap tot bevordering van de kennis van Suriname en Curaçao ondernomen heeft, met het s.s. „Oranje Nassau' 'te Amsterdam aankwam.

De Maasbode scheen over dat onderhoud van een redacteur van het A.N.P. al even weinig tevreden als wij, en noemde dit „een haastig gesprek op de valreep".

Daarom heeft de Maasbode-redactie, maar een eigen redacteur gestuurd naar de woning van den Heer Deckers, aan de Juliana van Stolberglaan, waar de Heer Deckers meer belangrijke mededelingen wist te doen. Zo niet over de Nederlandse gebiedsdelen, als wel over onze omgeving, welke hij ook bezocht.

— Ik ben geenszins van mening, aldus ving de oud-minister het verhaal van zijn indrukken aan, dit ik na de 2½ maand, die ik in de West heb rondgereisd, de problemen, welke zich daar voordoen, kan oplossen. Maar ik heb er veel gezien. Wanneer nu over West-Indische aangelegenheden wordt gesproken, kan ik me de toestanden beter indenken. De zaak leeft voor me.

Ik ben eerst gegaan naar Trinidad. Het doel van mijn reis was namelijk kennis te maken met Suriname en Curaçao en daarmee vergelijkbare gebieden in de omgeving, zoals Trinidad, Venezuela en Brits Guyana.

Trinidad is een mooi eiland, dat grotendeels in cultuur is gebracht. Er zijn grote ondernemingen en plantages, waar inheemse arbeidskrachten werken. Dit Brits West-Indische eiland is vrij dicht bevolkt.

Ik heb er natuurlijk ook het beroemde Asfaltmeer gezien, dat met een dikke

laag asfalt bedekt is. Zo nu en dan wordt die laag er af gehaald. De natuur vormt dan weer een nieuwe laag.

Van Trinidad ben ik overgestoken naar Venezuela. Ik ben daar bij onzen gezant mr. Groenman geweest, van hem en trouwens ook van de ambtenaren van de Venezolaanse regering heb ik veel hulp en voorlichting ontvangen.

Venezuela is een groot land met weinig inwoners, slechts 3 millioen. De ontwikkeling heeft er ongeveer 30 jaren stilgestaan maar die wordt nu beter aangepakt.

Op het gebied van de landbouw heb ik daar aardige dingen gezien. Merkwaardig is er de kolonisatie van Denen. De regering is er in geslaagd ongeveer 60 Deense landbouwersgezinnen naar Venezuela te krijgen. Dat is niet gering en de Deense landbouw staat op een hoog peil. Die Denen zijn vakbekwame landbouwers, die op gunstige voorwaarden een huis met tuin en in de nabijheid daarvan landerijen — weiland en bouwland — hebben gekregen. Zij vinden daarop een redelijk bestaan. Jaarlijks betalen zij een zekere som aan de regering en na 18 jaar is dan het gehele bedrijf hun eigendom. De grond is daar vruchtbaar.

Het doel van die kolonisatie is tweeledig; vooreerst wil men op die wijze de landbouwende bevolking uitbreiden, daar Venezuela gebrek aan boeren heeft, en vervolgens een proefondervindelijke voorlichting geven aan eigen boeren ter plaatse. Op die wijze kweekt men een middelmatig kleine zelfstandige boerenstand.

Ik ben ook geweest in dat gedeelte van het land waar de grote bezittingen liggen van den vroegeren president Gomez, welke na diens dood tot staatseigendommen zijn verklaard. Die grote bezittingen zijn thans verdeeld in kleine bedrijven, die ter beschikking van kleine zelfstandige boeren worden gesteld.

Venezuela heeft thans ook een centrale inrichting tot voorlichting van de landbouw met laboratoria, proeftuinen enz., onder leiding van een knappen Italiaan. Die zaak wordt zeer ernstig opgevat.

In Venezuela streeft men dus naar verbetering van de landbouw door vermeerdering van de technische kennis en door het kweken van een zelfstandige middelmatig kleine boerenstand.

— Hoe is het klimaat in Venezuela?

— Het klimaat is er koeler dan in onze West. De Denen houden het daar wel uit.

— Zou een dergelijk kolonisatiesysteem met Nederlandse boeren mogelijk zijn in onze West?

— Daar zou ik mij niet positief over willen uitspreken. Speciaal wat Suriname betreft, zou ik Nederlanders niet durven aanraden zich daar als zelfstandige boeren te vestigen. Maar daar kom ik straks nog op terug.

In Venezuela heb ik een merkwaardige ontmoeting gehad. In het landbouwproefstation werd ik voorgelicht door een Zwitsers landbouwkundig ingenieur. Daarna zou ik onder leiding van den directeur van immigratie de Deense landbouwkolonie bezoeken. Die directeur sprak alleen Spaans en daarom vroeg ik, of de Zwitser, die behalve Spaans ook Frans en Duits en ook een beetje Nederlands sprak, daar hij een tijdje in België was geweest, ook mee mocht. Dat verzoek werd toegestaan. De Zwitserse ingenieur heette Christoffel en bleek een neef te zijn van den bekenden Kapitein Christoffel, die in het Ned.-Indische leger heeft gediend en thans in de buurt van Antwerpen woont.

Van Venezuela ben ik met de boot naar Curaçao gegaan. Daar ben ik geruime tijd geweest en verbleef er bij gouverneur Wouters, die er tussen haakjes zeer goed werk doet. De gouverneur spant al zijn krachten in om het aantal kleine zelfstandigen zowel op het gebied van de nijverheid als van de landbouw in zijn gebiedsdeel uit te breiden en niet zonder succes.

Op Curaçao heb ik natuurlijk ook de C.P.I.M. (Curaçaose Petroleum Industrie Maatschappij) bezocht. Dit is een uitstekend geleid bedrijf, dat aan vele honderdtallen mensen, niet alleen van Curaçao, maar ook uit Venezuela, Suriname en elders, werk verschaft. Voor het personeel wordt zeer goed gezorgd; de woningtoestanden zijn er zeer bevredigend.

Van Curaçao uit ben ik met den chef van de K.L.M., den heer Bouman, naar Maracaibo gevlogen om ook daar het oliebedrijf te bezichtigen. Daar in het Westen van Venezuela (dat ik bij mijn eerste bezoek aan dat land moeilijker kon bereiken) bevinden zich uitgestrekte olievelden. Hier wordt door de Koninklijke Petroleum Mij. de olie gewonnen, die op Curaçao geraffineerd wordt.

De voorstelling, die wij ons uit onze schoolboekjes van Curaçao hebben gemaakt, n.l. dat dit een kaal, rotsachtig eiland is, is niet juist. Het valt, wat de bodemgesteldheid betreft, zeer mee. Er staan zelfs mooie bomen.

Ook op het gebied van de landbouw valt er wel wat te bereiken. Dat bewijzen de Chinezen, die in hun tuintjes bij Willemstad zeer behoorlijke groenten kweken en deze aan de stadsbewoners leveren.

Gouverneur Wouters heeft een mooi plan voor de stichting van kleine landbouwbedrijven.

Twee oude plantages op Curaçao zijn ingenomen, de ene door de Kruisvaarders van St. Jan en de andere door het Leger des Heils, welke beide instellingen er jonge mannen gaan opleiden voor de landbouw.

De Kruisvaarders van St. Jan bouwen er een groot internaat voor 100 jongens. De broeders werken er hard, eigenlijk veel te hard. Maar hun werk opent mooie vooruitzichten.

Op Aruba is een groot Amerikaans petroleumbedrijf gevestigd van de Standard Oil.

Bonaire heeft een aloë-cultuur, die goed gaat.

Met de politie-kruiser „Jan van Brakel” heb ik ook de bovenwindse eilanden Saba, St. Eustatius en St. Maarten bezocht.

— Is daar economisch nog iets van te maken?

— Saba is, wat natuurschoon betreft, nog het mooiste van de drie. Er zijn drie dorpjes. Overigens is het een vrij onherbergzaam oord. Er is geen kunstweg van het ene dorp naar het andere, maar alleen een pad, dat trapsgewijs door de bergen voert.

De mannen werken veel buiten het eiland bij de Amerikaanse zeevaart. De vrouwen blijven thuis en maken de bekende Saba-kant, waardoor ze ook nog wat verdienen.

De landbouw heeft er heel weinig te betekenen.

St. Eustatius heeft een proeftuintje, dat nu reeds mogelijkheden aangetoond heeft, op het gebied van de landbouw. Maar de bevolking maakte op mij de indruk van zich voor landbouw niet zo erg te interesseren. De mensen wonen op een klitje bij elkaar en doen geen pogingen om zich bij de bedrijven te vestigen. Als de mensen er toe zouden kunnen worden gebracht om behoorlijk de land- en tuinbouw te beoefenen, zou naar mijn mening daarvan wel wat te maken zijn.

Dan komt echter nog de kwestie van de afzet. Op Curaçao en Aruba zou wel afzetgebied zijn te vinden voor verse groenten van St. Eustatius, maar het vervoer zou dan per vliegtuig moeten geschieden, want de boot doet er 3 a 4 dagen over. Groenten-export per vliegtuig lijkt mij op de duur niet uitgesloten en dan is er met landbouw op St. Eustatius wel wat te bereiken.

Van de Bovenwindense Eilanden is St. Maarten het dichtst bevolkt. Het bezit een behoorlijke aanlegplaats voor de boot, wat de beide andere eilanden niet hebben. Daar gaat men van de boot met een roeiboot naar de kust.

Op St. Maarten is wat landbouw, veeteelt en visserij. Dit eiland maakt de indruk economisch verreweg het beste te zijn van de drie.

Wat bij een bezoek aan deze eilandengroep bijzonder treft, is hetgeen de overheid, de Missie en de zending voor de bewoners doen op het gebied van onderwijs, medische verzorging enz. De bewoners waarderen dat ook en houden van Nederland. Ze zingen allen het „Wilhelmus” en „Wij willen Holland houden”. Op een der scholen ontdekte ik het jongste portret van Prinses Beatrix, dat ik in Holland nog niet gezien had, toen ik vertrok.

Via Demerara, dat zich dank zij de Britse imperiale suikerregeling op de been houdt en voorts nog wat katoen uitvoert, ben ik naar Paramaribo gegaan, waar ik gedurende drie weken de gast van gouverneur Kielstra ben geweest. De reis van Georgetown en Brits Guyana naar Paramaribo ging per vliegtuig van de Pan American Airways.

Suriname is een land, dat naar mijn mening zeker economische mogelijkheden biedt. Ik geloof, dat de toekomst van Suriname gezocht moet worden in de kleine landbouw. Getracht moet worden, de mensen die daar wonen en de mensen, die daar gebracht moeten worden om de landbouwcultuur te beoefenen, te maken tot zelfstandige kleine boeren. De pogingen, die in deze richting met Javanen, Creolen en Brits-Indiërs (voormalige arbeidscontractanten) worden gedaan verlopen niet onbevredigend. Javanen en Brits-Indiërs hebben er reeds bedrijfjes, die goed gaan. Zij werken met heel hun gezin, en zijn tevreden met een eenvoudige levensstandaard, een huisvesting, die voor het tropisch klimaat voldoende is, en een sobere voeding. In dezelfde omstandigheden kan men echter een Nederlandse boer niet plaatsen. Daarom kan ik den Nederlandsen boer dan ook niet adviseren zich in Suriname te vestigen, tenzij hij er zou kunnen optreden als leider van enige kleine bedrijven, waarop door inheemse arbeidskrachten wordt gewerkt. Dit laatste zou echter alleen iets kunnen zijn voor enkelingen. Vestiging op grote schaal moet worden ontraden.

Enkele van de oude plantages worden nog in stand gehouden.

De cultures zijn er koffie, suiker en bananen, terwijl er thans ook sterk wordt gewerkt in cytrus. Onder de cytruscultuur verstaat men de teelt van sinaasappelen, mandarijnen, citroenen en grape fruit.

De Surinaamse sinaasappelen en mandarijnen zijn heerlijk en doen in smaak niet onder voor die, welke hier in Nederland worden gebracht. Als er een betere organisatie voor de export er van naar Nederland was, zouden die hier zeker een goed afzetgebied vinden.

Gouverneur Kielstra bevordert sterk de cytruscultuur en hij wordt daarin bijgestaan door dr. Fernandez, den directeur van Landbouw en Economische Zaken.

Voorts is er in Suriname nog een groot bauxietbedrijf, dat zich in Amerikaanse handen bevindt, maar dat aan vele inwoners van Suriname een boterham verschaft.

Het grote suikerbedrijf „Mariënburg” is uitstekend geoutilleerd, maar gaat thans gebukt onder de lage suikerprijzen.

In het district Nickerie treft men heel bevredigende rijstbedrijven aan, welke het bewijs leveren, dat de mensen in rijstbouw een zelfstandig bestaan kunnen vinden. De rijst van Nickerie wordt geëxporteerd naar de omliggende landen. Deze rijstcultuur komt zeker voor veredeling in aanmerking.

Maakte ik de heenreis naar Nickerie per vliegtuig tot Georgetown, vervolgens per auto tot Springlands en verder met een barkas, de terugreis naar Paramaribo ging geheel per barkas over de Surinaamse rivieren. Die terugreis duurde wel 36 uur, maar was heel interessant. Ik was daardoor o.a. in de gelegenheid Bosnegers- en Indianendorpen te bezichtigen.

Ook heb ik nog een bezoek gebracht aan Frans Guyana en het stadje Saint Laurent.

Prachtig werk wordt er ook in Suriname door Missie en Zending verricht. Daarbij denk ik aan de ziekenverplegingen en leprozerieën, de scholen, het verenigingsleven, de vakopleiding, enz.

Ik ben, aldus besloot de heer Deckers zijn belangwekkend reisverhaal, zeer tevreden over deze reis. Ik zal er veel goede herinneringen aan behouden en voor veel van wat ik gezien heb mijn belangstelling verlevendigen.

Overal is men mij met de grootste welwillendheid te gemoet getreden en iedereen stond klaar om mij voorlichting te geven.

Het was een groot program, dat ik in 2½ maand heb afgewerkt. Ik was daardoor iedere dag in touw. Maar de thuisreis van 14 dagen op de boot heeft mij gelegenheid gegeven weer op verhaal te komen.



# ALGEMEEN POLITIEK OVERZICHT

Het zijn er al enkele weken dat we praten over oorlog in Europa! En nog blijft de toestand spannend, hoewel het gros der mensen nog niet gelooft in het uitbreken van een oorlog. En wanneer we de uitspraken der leidende staatslieden een voor een nagaan, dan zou een oorlog haast onmogelijk zijn.

Gisteren heeft Hitler het nog eens weer voor de zoveelste maal in zijn grote rede gezegd, dat hij de vrede wil. Tsjecho Slowakije heeft aan Roosevelt, die eergisteren aan alle betrokken naties een petitie heeft gestuurd om toch de vrede te bewaren, geantwoord, dat 't dit inderdaad met alle middelen nastreeft en het volle vertrouwen heeft, dat het verstand een vredelievende oplossing brengen zal. Over Chamberlain's vreedzame bedoelingen zal wel niemand twijfelen, zodat hij ook met algemene stemmen als de candidaat voor de a.s. Nobelprijs wordt genoemd. En Frankrijk gaat momenteel in alles mee met zijn bovenbuur. Oorlog zou dus momenteel onmogelijk zijn.

En toch zal niemand de grote gevaren voor de vrede ontkennen. Chamberlain gaat niet voor niets zijn eerste vliegtocht op zijn oude dag naar Duitsland maken. En nu een tweede vlak erover heen. En dan de mobilisatie van verschillende landen en de voorzorgsmaatregelen van anderen.

Maar waar zit dan wel het grote gevaar voor de vrede?

De moeilijkheden liggen tussen Duitsland en Tsjecho Slowakije.

Maar naar Tsjecho Slowakije heeft Chamberlain nog geen enkele reis gemaakt; en naar Duitsland reeds twee en daarenboven heeft hij gisteren nog zijn eerste raadsman Wilson met een brief gestuurd.

Zoals we boven reeds schreven heeft Roosevelt aan alle betrokken mogendheden een smeekbrief gestuurd uit naam van zijn honderd en dertig millioen Amerikanen om toch het gezond verstand te gebruiken en de oplossing te zoeken in een vreedzame, wat kan.

En daarop hebben alle mogendheden een antwoord gestuurd, behalve Duitsland. Wel heeft Hitler gisterenmiddag een valse uitval gedaan op de Democratieën, welke vermoedelijk op dit schrijven sloeg; doch verder moet, volgens een Amerikaans radiobericht, er in Duitse bladen geschreven zijn, dat Roosevelt dit verzoek door het aan Duitsland te sturen aan een verkeerd adres geweest is. Qui s'excuse, s'accuse.

Hoort men dan ook naar de Duitse berichten, dan zou het zo klaar zijn als een klontje, dat Tsjecho Slowakije de vrede in het gevaar brengt.

Wij zelf zijn de vorige week, vermoedelijk onder invloed van Duitse berichtgeving, in die waan gebracht.

Men kent de historie van Chamberlains tocht naar Hitler. Na de eerste tocht was Chamberlain gaan conferereren met Frankrijk; kwam terug bij Hitler en slaagde toen nog minder als in den beginne.

Wat was de oorzaak?

Volgens Duitse berichten, de regeringswisseling in Tsjecho Slowakije, waar nu de communist Sirovi de hele zaak in de war stuurde.

Maar volgens een officiel communique, wat gisterenavond van Engelse zijde verscheen en een exposé gaf van de historie, bleek Hitler de schuld te zijn, door met zwaardere eisen te komen als aanvankelijk te Berchtesgaden was afgesproken. Trouwens Sirovi zelf heeft thans toegegeven nog bereid te zijn toe te geven aan de Engels-Franse voorstellen van 19 September.

Toch spreekt in dat communique Chamberlain nog zijn vertrouwen uit in de vreedzame oplossing van een kwestie, welke de vorige week feitelijk al opgelost was. Wel zegt Chamberlain heel voorzichtig, dat Hitler er weer op is teruggekomen, omdat hij geen vertrouwen heeft in de beloften, welke door Tsjecho Slowakije aan Engeland en Frankrijk zijn gedaan; maar Engeland wil garanties geven.

Geen wonder, zo zeggen wij, dat Hitler geen vertrouwen heeft in beloften. „Zo de waard immers is, zo vertrouwt hij zijn gasten.”

En welk een vertrouwensvolle waard der Deutsche Michel is, daar kan o.a. het Vaticaan van meespreken.

De zaak waar het de eerste dagen om zal draaien, is een overeenkomst te vinden tussen de Frans-Engelse voorstellen en de eisen van Berlijn.

De voorstellen van Engeland en Frankrijk willen een afstaan van die gebieden, waar meer als 50% Duitsers wonen en in de overige gebieden een plebisciet voor kantonale besturen; verder internationale garanties voor Tsjecho Slowakije. Daarbij erkennen Frankrijk en Engeland uitdrukkelijk de grote offers, die van Tsjecho Slowakije voor de vrede worden gevraagd.

Duitsland daarentegen wil een terugtrekken voor 1 October van de Tsjechen uit de gebieden, welke door Hitler met rood zijn aangestreept op een aan het memorandum toegevoegde kaart; dit alles zal moeten worden overgegeven in ongeschonden staat; vrijlating van Sudeten uit het leger en de Tsjechische politie; vrijlating van politieke gevangenen; en de regeling van dit, alles door een Duits-Tsjechische commissie.

Ogenschijnlijk lijken deze voorstellen niet veel te verschillen; maar volgens berichten, zou dat rode potlood van Hitler zo gewerkt hebben, dat er in de toekomst praktisch van Tsjecho Slowakije niet veel zal overblijven.

De opvatting van Engeland met de 50%, lijkt ook in alle geval veel objectiever als het rode potlood van Hitler. Rechter te zijn in eigen zaak is voor een ieder moeilijk, maar wel heel bijzonder voor de Nazis.

Dat hebben we gisterenavond ook nog kunnen horen in de rede van Hitler.

Deze rede is geen antwoord geweest op de vraag of er oorlog komt of vrede blijft. De rede was ook niet zo verontrustend als aanvankelijk werd gevreesd. Er werd vooral weer uitgebazuind de vredelievende gezindheid van Duitsland en bij voorbaat reeds de schuld van een mogelijke oorlog op Benesj geschoven. Wel om te onthouden was de uitlating van Hitler, dat dit de laatste territoriale reclamatie in Europa was. Zwitserland en Italië kunnen dus gerust zijn over hun Duitsers. En de koloniale mogendheden kunnen voor de toekomst rekenen op Duitslands nieuwe eisen voor koloniën.

Met het oog hierop zou men wensen, dat aan Duitsland niet te veel zou worden toegegeven. Jonge staten zijn als kinderen; geeft men ze een vinger, ze nemen de hele hand.

De vraag is nu maar, of werkelijk het door Hitler aan Tsjecho Slowakije gestuurde memorandum werkelijk Hitlers laatste woord is.

Mussolini speelt dezer dagen de rol van speaker van het Duitse Ministerie van propaganda. Haast iedere dag houdt hij een redevoering, van hetzelfde thema dat de Tsjechische mozaikstaat maar van de kaart van Europa verdwijnen moet.

Wanneer er nu een oplossing komen zal in de Sudetenkwestie, zal de rust er in Europa dan zijn?

In Tsjecho Slowakije zitten ook nog Hongaren en Polen. En Benesj heeft al aan Polen verklaard om te regelen. Maar de Slowaken hebben Zondag aan de wereld een memorandum gestuurd dat zij ook niet bij de Tsjechen willen blijven. Dat zij steeds gewild hebben een autonome staat te zijn onder Hongarije en dat nu ook nog wensen.

Men ziet de moeilijkheden ontstaan uit het Versailleverdrag zullen voorlopig de Europese hemel blijven bewolken.

Vragen we nog even de aandacht voor een bezoek Zondag l.l. van Koning Boris van Bulgarije aan Berlijn, waarvan de reactie vermoedelijk was, dat Roumenië en Joegoslvië verklaard hebben Tsjecho Slowakije te zullen helpen in geval van een ongemotiveerde aanval van Bulgarije.



## CURACAO.

### OFFICIELE BEKENDMAKINGEN.

Met ingang van de 1ste Ooctober 1938 is aan den adjunct-commies J. N. Rojer, werkzaam ten kantore van den Ontvanger op Aruba vijf en twintig dagen vrijstelling van dienst en in aansluiting hieraan 1 maand binnenlands verlof verleend.

Gerekend te zijn ingegaan de 17de Augustus 1938 tot en met de 20ste September 1938 is aan den kommies der belastingen 2de klasse op Curaçao J. O. Frederik wegens ziekte binnenlands verlof verleend.

De kommies der Belastingen 2de klasse O. Rog is in activiteit hersteld.

Met ingang van de 1ste November 1938 is aan den veldwachter op Bonaire M. F. Margaritha twee maanden binnenlands verlof en in aansluiting hieraan eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Aan den klerk D. F. Hassell, werkzaam ten kantore van den Ontvanger op Aruba is met ingang van de 1ste October 1938 vier weken vrijstelling van dienst verleend.

De marktmeester, tevens opzichter van het abattoir J. R. de Wit is overgeplaatst naar Aruba.

De heer B. Bonnema, arts, wonende op Curaçao is toegelaten tot de uitoefening van de geneeskundige praktijk in Curaçao.

Met ingang van de 27ste September 1938 is aan den landmeter bij de Dienst van het Kadaster op Curaçao J. Polman wegens ziekte zes maanden buitenlands verlof verleend.

De telegrambesteller op Curaçao B. Scharbaai is in activiteit hersteld.

Met ingang van de 27ste December 1938 is aan den agent van politie 1ste klasse op Curaçao H. J. Paffen, zes en twintig dagen vrijstelling van dienst en in aansluiting hieraan wegens langdurige onafgebroken dienstijd van acht jaren, acht maanden buitenlands verlof verleend, met vergunning de vrijstelling voornoemd in het buitenland door te brengen.

De Gouvernements-Secretaris.
Gronemeyer.

### ONZE GOUVERNEMENTSMIDDELEN.

De maand Augustus van dit jaar bracht aan belastingen op f 960.621.—, tegen f 375.297.— in Augustus 1937. 1/12 van de raming is f 536.058.—.

Hiermede hebben de eerste 8 maanden van dit jaar aan belastingen meer opgebracht dan dezelfde periode in het vorige jaar. De cijfers zijn respectievelijk f 4.318.251.— f 4. 245.058.—.

In totaal aan inkomsten zijn we nog iets beneden dezelfde periode van het vorige jaar.

Dit cijfer is voor 1937 f. 6.699.082.—
1938 f. 6.703.395.—

We hebben toch al dit jaar de raming weer met enige tonnen overschreden. Deze bedroeg n.l. over de eerste 8 maanden f 6.252.019.—.

### KATHOLIEK VERENIGINGSLEVEN.

Dikwijls, zeer dikwijls bemerkt men, dat de Katholieken van Curaçao en nog veel meer de hier verblijvende buitenlandse katholieken totaal niet weten, wat voor Katholieke verenigingen er hier op Curaçao bestaan.

Daarom willen we hier een zoveel mogelijk volledige uiteenzetting geven.

Ten eerste, wat de sociale verenigingen betreft.

Bureau voor Katholieke Sociale Actie, een soort top-organisatie der sociale verenigingen, dat zich vooral beijvert om het verenigingsleven uit te breiden en te hervormen zo nodig.

R. K. Volksbond met daarnaast later ontstane R. K. Arbeidersbond, deze twee zullen zich in de naaste toekomst ontwikkelen tot een organisatie met dezelfde taak, als de standsorganisaties in Nederland, n.l. te zorgen voor de algemene belangen, terwijl de vakbelangen dienen behartigd te worden in de verschillende vakbonden.

De Volksbond is niet alleen een verzekering bij overlijden, hij heeft een ziekteverzekering, wil aansporen tot sparen, bouwde huizen in en achter de Niewindtstraat, bezit een krant, waarin opgekomen wordt voor de sociale belangen, (deze krant, La Union, zal binnenkort gemoderniseerd worden), en heeft een band gevormd met het volk, wat bleek met de verkiezingsstrijd.

Doch ook zijn de twee stichtingen: De R. K. Ambachtschool St. Jozef en de stichting „Volkshuisvesting", welke stichting huizen bouwde op Mundo Nobo en Steenrijk een glorie voor die bond.

Wat de vakbonden betreft, kent men „San Cristobal" voor de chauffeurs. Weer zeer actief om de nieuwe regeling voor de chauffeurs goed ingang te doen vinden.

„Sceom", de vakbond voor winkel- en kantoorpersoneel, welke vakbond onlangs een goed geslaagde enquete hield.

„San Telmo' 'voor de transportarbeiders, tewijl men bij deze vakbonden ook kan noemen „Don Bosco", de onderwijzers- en onderwijzeressenbond. Een bond die toch ook mensen van een vak verenigt.

Wat de Politiek betreft, kent men de R. K. Partij.

De Mariniers bezitten hun vereniging: „Stella Maris".

Wat de jeugdverengingen betreft, ook hier kent men als top-organisatie een „Centraal Bureau voor jeugdorganisatie". Men moet wat die jeugdverenigingen betreft, direct onderscheid maken tussen de zuiver-kerkelijke, (waarvan de leden alleen in kerk bijeenkomen) en de daarnaast staande niet-zuiver kerkelijke verenigingen.

Zuiver-kerkelijk zijn de Congregaties, die overal bestaan voor jongens en voor meisjes, sommigen daarvan, zoals de St. Tarcicio Congregatie op San Mateo, treden ook wel naar buiten, terwijl ook andere b.v. een bibliotheek voor haar leden bezitten.

Vooral zuiver-kerkelijk is de E. K. of Eucharistische Kruistocht voor meisjes, ten doel hebbend, heel het leven te laten bezielen door de Eucharistische gedachte.

Voor jongens is er de Padvinderij met welpen, verkenners en voortrekkers en dit met nevenafdelingen op Bonaire en Aruba.

De „Jonge Wacht" bezit bloeiende afdelingen op Otrabanda, Pietermaai en San Mateo.

Een „St. Jozefskring" biedt voor leerlingen en oudleerlingen der ambachtschool gelegenheid om ook buiten de school ontwikkeling en ontspanning te vinden.

Een vereniging met traditie is de „St. Thomaskring", een debatingclub, welke soms ook toneelavonden geeft.

Daarnaast bestaat er nog een Sociale Studieclub en geeft het Centraal Bureau enkele cursussen in moderne talen.

De Surinamers hebben hun eigen Surinaamse Katholieke Kring „St. Aloysius".

Voor de meisjes bestaat er op Pietermaai een K.J.V., een Kath. Jonge Meisjes Vereniging. Een club van de oudleerlingen van de school op San Mateo en de school van het St. Martinusgesticht.

Onlangs werd er opgericht een debatingclub voor jonge dames met de naam „Veritas".

Op San Willibrodo en Barber kent men naaischolen, die navolging mogen vinden.

Wat de jeugdbeweging voor de meisjes betreft, bestaan er plannen, voorgedragen door een commissie van dames onder leiding van Mej. Wouters.

Op sportgebied speelt men weinig in Katholiek verband, doch er zijn veel verenigingen, waar uiteraard zeer veel katholieken lid van zijn.

Er bestaat ook een Katholieke Voetbalbond „Boys".

Naast deze verenigingen bestaan er de Katholieke instellingen, daarover echter later.

Br.



**Met het s.s. SIMON BOLIVAR", dat dd. 4 October wordt verwacht zullen o.m. de navolgende passagiers arriveren.**

Lewis J. Th. van der Veen Zeppenfeldt, Henriques I. Franke, Fam. Balk, Mevrouw M. M. E. Jansen en 2 kinderen, Ph. Offermans, Leo van Dijk, A. Frint, P. Grove, Fam. Gigengack, Mej. J. van Scheppingen, Mej. R. Havermans, Mej. F. Rusman, Mej. D. Brandt, R. A. van Ierland, Hr. en Mevr. Haaring, Hr. en Mevr. R. H. C. van Haaren, J. Hazelhoff, Fam. Petit, Fam. L. Langeveld, Fam. J. Frischmann, Joh. A. Hille, Mevr. A. J. Seykens, Mej. J. van Beeck Vollenhoven, Mej. Maria P. Sprockel, Fam. Hessing, Mevr. Janny Lockens, Hr. en Mevr. J. Kapaan, Mevr. E. Kloosterhof, J. L. S. Mutsers, J. A. W. Smit, R. Loenen, Hr. en Mevr. C. Penning, Fr. W. Scheffers, C. Kosters, H. J. Hendrikse, A. Buitenhuis, D. Lemmers, J. Hoogstra, Fam. J. G. Vermolen.

### LAATSTE BERICHTEN.

Gisterenavond verscheen er in de Duitse pers een officiele mededeling „aan de wereld", waarin werd opgekomen tegen de uitlatingen aan het adres van Duitsland en werd medegedeeld, dat er momenteel 214 duizend Sudeten Duitsers naar Duitsland waren gevlucht en Duitsland niet van zin was te wachten tot er nog enkele duizenden komen zouden. 1 October zou aan Duitslands geduld een einde zijn.

Hitler heeft gisteren aan Roosevelt geantwoord op diens telegram, dat hij hetzelfde inzicht deelt omtrent de ellende van een Europese oorlog. Verder zette Hitler uiteen, hoe het Duitse volk in 1918 de wapens had neergelegd in vertrouwen op Wilsons punten en het zelfbestemmingsrecht der volken. Een der overtredingen van deze punten was de stichting van de Tsjechische staat, waarbij aan de Sudeten Duitsers het zelfbestemmingsrecht werd geweigerd. Geen wonder dat toen Duitsland zijn macht weer herwon, het dit onrecht wilde herstellen. Maar de Tsjechische staat heeft dit niet gewild, ging in Mei mobiliseren en thans telt Duitsland 214.000 vluchtelingen, nog niet gerekend de doden, gewonden en gevangenen.

Daarom heeft Hitler in zijn rede te Neurenberg gezegd, dat hier een einde aan moet komen en in zijn memorandum heeft hij de concrete voorslagen neergelegd om een snel en goede uitvoering te geven aan het Frans-Engelse plan.

Niet de Duitse regering is dus aansprakelijk, maar alleen de Tsjechische voor de oorlog.

Gisterenmiddag heeft Minister Chamberlain een rede gehouden, die meerdere malen per radio is uitgezonden. Daarin deed Chamberlain mededeling, dat hij heden in het Engelse parlement een uiteenzetting geven zal van de huidige crisis. Uit vele landen had hij brieven ontvangen en bij het lezen daarvan voelde hij de ondragelijke verantwoording. Onbegrijpelijk is voor hem, dat er geen vredelievende oplossing kan gevonden worden in een conflict wat eigenlijk reeds opgelost was. Hij kan begrijpen, dat het voor Tsjecho Slowakije onmogelijk is de eisen van Hitler te accepteren. En hij kon niet begrijpen, de Duitse activiteit tijdens zijn gesprek met Hitler te Godesberg. Chamberlain erkende niets meer te kunnen doen. Maar zijn houding werd niet bepaald door zijn medelijden voor een kleine staat die door een grotere overweldigd werd; maar grotere belangen staan op het spel en het is de plicht en de noodzakelijkheid die hem dwingen, zich tegen deze overweldiging te verzetten.

Door Tsjecho Slowakije is gisterenmiddag in een nota aan Engeland medegedeeld, dat het de eisen van Duitsland niet kan accepteren en de Frans-Engelse voorstellen het uiterste bevatten.

Chamberlain heeft gisteren Wilson naar Hitler gezonden met een schrijven, waarop deze met antwoord van Hitler naar Londen terugkeerde. Hierop had Chamberlain direct een onderhoud met de leiders van de generale staf.

Volgens Engels bericht zou Duitsland Donderdag mobiliseren, als er dien dag geen gunstig antwoord van Tsjecho Slowakije zou zijn ontvangen.

Dit wordt tegengesproken door Duitsland, maar Reuter meldt, dat gisteren tussen 4 en 9 uur onafgebroken rijen gemotoriseerde troepen in Z. O. richting trokken.

De uittocht van vreemdelingen uit Duitsland houdt aan.

In Tsjecho Slowakije nemen de mobilisatiemaatregelen grotere omvang, doordat de hospitalen zijn gerequireerd en de parken worden ingericht om de burgers te beschermen tegen bomaanvallen.

Ook in Engeland en Frankrijk gaat de mobilisatie verder, België heeft 6 lichtingen opgeroepen. In Nederland is de grens gemobiliseerd en in Denemarken de kusten.

---

Lijden voor God is verdienstelijker dan werken te Zijner eer, daar in het werk nog altijd enig eigenbelang kan schuilen, terwijl in het lijden alles aan God wordt opgedragen.

---













## WERELD IN VOGELVLUCHT.

Ofschoon de hoge waterstand te New York sinds Vrijdag aanzienlijk is verminderd valt het aantal slachtoffers en de toegebrachte schade nog niet nauwkeurig vast te stellen. Men schat dat 12.000 families zonder onderdak zijn. Het aantal doden schijnt de 600 te hebben overschreden. 300.000 telefoontoestellen zijn onbruikbaar, terwijl nog vele dorpen geisoleerd zijn. Men wijdt vooral de aandacht aan hygiënische maatregelen om eventuele epidemiën tegen te gaan.

### NEDERLAND.

**Overgenomen uit de Beurs en Nieuwsb.**

H.K.H. Prinses Juliana mag het paleis nog niet verlaten.

Naar Aneta verneemt, kan, zoals verwachtbaar, onder de huidige omstandigheden aan militairen geen verlof of bewegingsvrijheid worden verleend.

Uit Karachi werd bericht ontvangen dat de heer de Kok, directeur generaal van de Koninklijke, met den heer Schmidt Crans naar Holland terug zal vliegen, in verband met de huidige omstandigheden.

De vishandel heeft in IJmuiden grote schade geleden, doordat voor Tsjecho Slowakije bestemde zendingen (15 — 20 wagens) in Duitsland zijn vastgehouden, waardoor deze zendingen onverkoopbaar zijn geworden..

De Mij. Nederland stelt voor om in de a.s. December vergadering een voorstel te doen tot uitbreiding der directie. Als de eerste op de voordracht staat de directeur der H.L.A., de heer van Kretschmar van Veen.

### SPORT.

Xerxes — KFC 2—2; DWS — Blauwwit 2—1; HBS — Sparta 2—3; Haarlem — DHC 2—2; 't Gooi — Feyenoord 1—3; DFC — Ajax 1—4; Enschede — Agovv 3—3; Hengelo — NEC 2—3; Heracles — Wageningen 4—1; Goahead — Tubantia 3—2; Longa — Roermond 2—0; PSV — Willem II 3—1; BVV — NAC 3—1.

## OPROEPING.

De wnd. Directeur van den Landsradio- en Telefoondienst maakt bekend, dat het Gouvernement voornemens is, bij voldoende deelname, een avondcursus te beginnen ter opleiding tot radiotelegrafist.

Gelegenheid tot inschrijving staat open voor jongelieden die in het bezit zijn van het MULO of eenig gelijkwaardig diploma.

Voor inschrijving en verdere inlichtingen melde men zich persoonlijk tusschen 9 en 11 V. M. ten kantore Landsradio- en Telefoondienst Riffort.

## Op alle schooldagen

tot eind-September, 's middags van 4 tot 5 en 's avonds van 7 tot 9 uur gelegenheid leerlingen te laten inschrijven voor de R. K. MULO-school voor jongens, die begin Januari 1939 te Oranjestad zal geopend worden.

frère Eugène M.
DIR.

2-2



### UIT DE GESCHIEDENIS VAN DE PIJP EN HET ROKEN.

Wie de tabak naar Europa gebracht heeft, staat niet geheel vast. Waarschijnlijk is het de Spaanse monnik Romanus, die de tabak op St. Domingo heeft leren kennen, misschien ook wel Columbus, die in zijn berichten gewag maakt van een eigenaardig gebruik der inboorlingen van het eiland Guanahani. Zij rolden van een aan de Europese zeevaarders totaal onbekende plant, welke ze „tabacos" noemden, kleine cylindervormige voorwerpen en lieten deze in rook opgaan. Dit bericht heeft toenmaals veel verbazing en hoofdschudden verwekt, maar het duurde niettemin niet lang of het tabaksgebruik had ook in Europa ingang gevonden.

Het baatte niet of Paus en Keizers al tegen de „tabaksduivel" ijverden. In Rusland sneed men den op roken betrapten in 1634 nog doodgewoon de neus af en in Lüneberg stelde men nog in 1691 op de „liederlijke" bezigheid van het „tabakdrinken" — waarmee men het pijproken op het oog had — de doodstraf, omdat er dikwijls brand door ontstond.

De man, die het in 1558 waagde dit kruid in Spanje in te voeren, werd in de gevangenis geworpen en het scheelde maar weinig of hij had het leven er bij in geschoten. In Engeland werden op bevel van Cromwell hele tabaksvelden verwoest, terwijl Koningin Elisabeth (1558—1603) daarentegen bekend heeft gestaan als een verwoed rookster. Ook in China en Japan werden de rokers met de dood bedreigd en in het laatstgenoemde land werden in het jaar 1615 alle tabaksplantages verwoest.

In Nederland werd eveneens tegen het roken te velde getrokken. In het leger en bij de marine was het streng verboden en in de godsdienstoefeningen werd er tegen gewaarschuwd, maar desniettegenstaande nam de gewoonte hoe langer hoe meer toe zowel bij mannen als bij vrouwen en op schilderijen uit dien tijd ziet men dan ook dikwijls rokende vrouwen afgebeeld.

Deze vruchteloze strijd tegen de „vuurspuwende duivels" hield op toen de middeleeuwse geneeskunde de tabak als geneesmiddel in haar apotheek inlijfde en er vele heilzame eigenschappen aan toe- [illegible] — van welke naam het woord „nicotine" stamt — de gezant van Frans de Tweede aan het Hof te Lissabon, Catharina de Medici overtuigd had van de veelvuldige wijze, waarop tabak in de geneeskunde gebruikt kon worden. Paus Benedictus hief de strafbepalingen zijner voorgangers weer op en Czaar Peter de Grote gaf aan de Engelsen vergunning voor de invoer van tabak in zijn land. Engeland had al van de aanvang af met hartstocht aan deze „ziekte" meegedaan en Holland evenals — in de dertigjarige oorlog — ook Duitsland volgden zeer spoedig.

Het oorspronkelijke gebruik van tabak in Nederland bestond in het pijpenroken: men „dronk" de tabak en men sprak dan ook van de „droge dronkenschap". Tegen het jaar 1800 treedt echter een nieuwe vorm op: de sigaar. Of eigenlijk was dit geen nieuwe, maar zelfs de oudste vorm van tabaksgebruik, omdat de sigaar feitelijk niets anders is dan een uit blaadjes gevormd rolletje, zoals Columbus het reeds bij de wilden op Guanahani had gezien.

**De eerste tabakspijp.**

De eerste tabakspijp was een gat in de grond. Door de Amerikaanse Indianen werd tabak beschouwd als een gave van de Grote Geesten, en het kruid werd bij erediensten gebruikt om met die geesten in contact te komen. De Indianen zetten zich in een wijde kring rondom een kuil, waarin heet gemaakte ijzeren platen gelegd waren, waarop de tabak werd uitgestrooid. In de dikke rookkolom, welke dan opsteeg, stak de „medicijnman" zijn hoofd om de rook zo diep mogelijk in te ademen dat zijn longen er mee waren gevuld. Dan viel de „medicijnman" bedwelmd voorover op de grond, bleef zo in trance een tijdlang liggen en wanneer hij dan uit de verdoving ontwaakte, vertelde hij aan de gemeente wat de Grote Geesten hem hadden geopenbaard.

De „medicijnman" had trouwens een dubbele functie. Behalve priester was hij ook geneesheer en in de genezende kracht van de tabak hadden hij en zijn patiënten een onbeperkt vertrouwen. Aan welke ziekte of kwaal men ook leed, onveranderlijk luidde het recept: „tabak". Op bevel van den „medicijnman" stak de patiënt zijn hoofd in een dikke rookzuil en wanneer hij het er weer uittrok, was hij volkomen genezen.

Daar een Indiaan niet in zijn ééntje tot de Geesten bad, maar gemeenschappelijk in een gemeente, ontstond ook het „gemeente-roken". Hiervoor gebruikte men de vermaarde „tabago" een lang stuk riet, dat zich aan het ene eind in tweeën splitste op de manier van de letter Y. Wanneer er nu zoveel Indianen met hun hoofd in de rook zaten, dat er voor anderen geen plaats meer was, staken dezen hun riet in de rookkolom en de twee vertakkingen ervan in hun neusgaten, zodat zij allen konden meeroken.

Aan deze tobago nu dankt de tabak haar naam en niet, zoals velen menen, aan het eiland Tobago. Want ook dit eiland is naar de rietsoort genoemd, omdat het de vorm heeft van een Y.

**De eigenlijke pijp.**

De eigenlijke pijp is uitgevonden door de blanken. Om de tabak te roken, die zij van de Indianen cadeau kregen, draaiden zij een stuk papier in de vorm van een hoorn en bonden het brede gedeelte af tot een soort kop, waarin de tabak werd gestopt. Daar het papier meebrandde, nam men later een boomblad, dat minder onaangename luchtjes verspreidde.

De derde phase van de pijp was een doorboorde bladsteel, aan welks einde een kop werd ingezet, gedraaid van een palmblad. Toen de Eskimo's in het bezit van tabak kwamen, namen zij wilgentakken om er pijpen van te maken. De knobbel aan het einde van de tak werd opengespleten en het meng[illegible] met stukjes leer.

In de tropen, waar bamboe, rotan en andere rietsoorten in overvloed groeien, was het niet moeilijk tabakspijpen te maken. De schaapherders in de Kirgiezensteppen maakten vrij lompe pijpen uit beenderen van gestorven lammeren. In China heeft men fraai gekleurde pijpen gevonden en een visser van de Cornwallis-eilanden slaagde er zelfs in een tabakspijp te vervaardigen uit de klauw van een krab op het voorbeeld van roodhuiden, die het uit kreeftenscharen wisten te doen.

**INDOCHINA.**

Indochina, het Franse koloniale gebied in Zuid-Azië, is één van die landen, welke door hun ligging, bodemgesteldheid en klimaat als het ware één natuurlijke malaria-haard vormen, waar de malariamuskieten (de Anopheles) in massa's hun broedplaatsen vinden en waar in sommige streken practisch de gehele bevolking met malaria besmet is.

In December 1929 werd de organisatie van de Malariabestrijding opgedragen aan het **Instituut Pasteur**, het over de gehele wereld bekende Instituut, dat ook in Indochina een drietal inrichtingen heeft, n.l. te **Saigon, Hanoi en Nhatrang.**

Het eerste belangrijke werk, waarmede men zich bezighield, was het in kaart brengen van de malaria in Indochina, opdat men een overzicht kon krijgen van de toestanden aldaar. Hiertoe stelde men in 1930 een uitgebreid onderzoek in. Aan de hand van de verkregen gegevens leidde men de malariabestrijding in bepaalde banen, welke ook grotendeels nu nog gevolgd werden.

Alvorens het Instituut Pasteur zich intensief met de malariabestrijding ging bezighouden, waren reeds tal van particuliere ondernemingen tot een geregelde kininisatie van hun bedrijven overgegaan. De grote spoorwegondernemingen zijn hiermede feitelijke het eerst begonnen, wat overigens zeer verklaarbaar is, daar anders hun arbeiders bij de aanleg der spoorlijnen, die vaak door moerassige streken lopen, een dankbare prooi voor de malariamuggen zouden zijn geworden.

De resultaten van de particuliere bestrijdingsmaatregelen zijn zeer gunstig, zoals ook blijkt uit hetgeen **H. Morin** en **L. A. Bordes** hieromtrent zeggen:

> „Het practische en onmiddellijke resultaat van de malariabestrijding in Cochinchina doet ons het beste hopen. In Cochinchina hebben wij gezien, dat zelfs de crisis de strijd tegen de malaria verder begunstigt en wel door de grote besparingen."

Nu bovendien ook de Malaria-Commissie van de Volkenbond zich ten gunste van een Korte Kininekuur met relatief kleine doses Kinine heeft uitgesproken, ter vervanging van de vroegere maandenlange behandeling met grote doses, is te verwachten, dat deze zeer economische malariabehandeling weldra algemeen ingang in Indochina zal vinden.

Nu bovendien ook de Malaria-Commissie van de Volkenbond zich ten gunste van een Korte Kininekuur met dagdoses van 1 — 1,3 gram kinine gedurende 5 — 7 dagen heeft uitgesproken, ter vervanging van de vroegere maandenlange behandeling met grote doses, is te verwachten, dat deze zeer economische malariabehandeling weldra algemeen ingang in Indochina zal vinden. Als prophylaxe beveelt deze Commissie een dagelijkse dosis van 400 mg. aan gedurende het gehele malaria-seizoen.
M. Ned. 19.

# SPORT - RUBRIEK

Officiële Mededelingen
van
"De Curaçaose Voetbalbond".

**WEDSTRIJD UITSLAGEN.**

**Zondag, 25 Sept. 1938.**

| | |
|---|---|
| Feyenoord — Scherpenheuvel | 3—2. |
| Atletico — D.C.C. | (Niet doorgegaan). |
| Transvaal 2 — R.C.C. 2 | (Niet doorgegaan). |

Van de verenigingen R.C.C. en Scherpenheuvel is bericht ontvangen, dat haar bestuur thans als volgt is samengesteld.

| **R.C.C.** | | **Scherpenheuvel.** | |
|---|---|---|---|
| E. Martijn | Voorziter | Frater M. Lucius | Voorzitter |
| V. E. Naar | Onder-Voorzitter | Frater M. Casimirus | Onder-Voorzit. |
| A. N. de Crasto | Penningmeester | Frater M. Maxentius | Penningm. |
| L. E. Daal | Secretaris | Frater M. Tharasius | Secretaris |
| [illegible] | [illegible] | [illegible] | Commissaris |
| Th. Simoons | „ | D. Conception | „ |
| S. A. Evertsz | „ | W. Croes | „ |
| I. L. Vos | „ | | |
| A. Marugg | „ | | |

Ingeschreven: Scherpenheuvel: N. T. Hilhorst
Transvaal : J. van Hees
Transvaal : E. Arons (als donateur)

Afschrijvingen: Transvaal: J. Dijkstra
J. Gelenbrecht
L. Lieuw-Sioe
H. Schenker
E. Wijngaarde
W. Stolz
J. Suydon

DE VERENIGINGEN WORDEN ERAAN HERINNERD DE ELFTAL-OPGAVEN OVER DE MAAND OCTOBER TIJDIG IN TE ZENDEN.

HET BESTUUR.

### Aankomst en vertrek der schepen gedurende de maand September 1938

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 28. | Fr. | Alabama | Cristobal | Liverpool |
| 29. | Duitsch | ? | Pto Cabello | Pto Colombia |
| 30. | Ned. | El Libertador | La Guaira | Aruba—Mar. |
| 30. | Ned. | Amor | Maracaibo | Pto Cabello |
| 30. | Duitsch | Cordillera | Pto Colombia | Pto Cabello. |